Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП ӨЛӨНҮӨК ОРОЙУОНУНААҺЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛӘҺИТТӘР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

ОРГАН ОЛЕНЕКСКОГО РАЙКОМА КПСС И РАЙОННОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

Тахсара 6-с сыла

№ 6 (566)
Тохсунньу
19
күнэ
1960 сыл.
ОПТУОРУННЬУК

Сыаната 10 харчы

СЕМИЛЕТКА ИККИС СЫЛЫН КУОТАЛАҺЫЫТЫН КИЭҤНИК ТӘНИТИЭХХӘ

Семилетка иккис сылын куоталаһыыта сир аайы киэҥник, өрө көтөҕүллүүлээхтик сабалаанна. Биһиги ороҕуоммут үлэһиттэрэ ССКП Киин Комитетын ахсынньытааҕы Пленумун уураах эппиэттээн үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэлэри ылыналлар. «Коммунизм» колхоз колхозтаахтара үлэ сүрүн салааларынан 1960 сылга социалистическай эбэһээтэлистибэни ылыннылар. Ороҕуон бастыҥ табаһыттара, стадалар бригэдьиирдэрэ тт. Николаев М.К., Матвеев Х. И. үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэлэри ылынан үлэлиэргэ соруктаннылар.

Ааспыт 1959 сылга ороҕуон үлэһиттэрэ социалистическай эбэһээтэлистибэни ылынан үлэлээтилэр. Эбэһээтэлистибэни толоруурга социалистическай куоталаһыыга «Ээйик» колхоз булчуттара колхоз түүлээх булдугар IV кыбартаалга былааныын 254,7 бырыһыан толороннор, куоталаһыы кыаһыылаҕынан буоллулар. Бу колхоз таба иитиитин былааныын 110 бырыһыан, государствоҕа эти атыылаһыын былааныын 109 бырыһыан толордо. «Коммунизм» колхоз таба иитиитин, эти государствоҕа атыылаһыын былааннарын толороору ситистэ. Клеткаҕа иитиллэр кыыллар тириилэрин государствоҕа туттарыы былааныын 133 бырыһыан толордо. Колхоз бөдөҥсүйбүтүн кэннитээн экономиката, культурата салгыы бөҕөргөөтө.

Итиэ сорох ситиһиилэр эбэһээтэлистибэни толоруурга үлэ ыытыллыбытын көрдөрөллөр. Социалистическай куоталаһыыны тэнитии түмүгэр бастыҥ көрдөрүүлээх бригээдэлэр, бириидии производственниктар ахсаннара элбээн, үүнэн иһэр. Ороҕуон киэҥ туттар дьоннордоох, киниилэри семилетка бастыҥнара диэн этэбит. Табаһыттар Семенов С. И., Николаев М. К., булчуттар Кучаров В. И., Чыларов М. Д., Павлов П. Н., ыанньыксыт Николаева Е. Д., зверовод Винокурова М. А. о. д. а. семилетка бастыҥнара буолаллар.

Ол эрээри эбэһээтэлистибэни толоруурга тэрийиигэ кэккэ бөдөҥ итэҕэстэр баалларын тумнан кэбиһиэххэ диэн буолбатах. 1959 сыл IV кыбааралга түүлээх булдугар ороҕуон икки бөдөҥ колхозтара—Сталин аатынан уонна «Коммунизм» колхозтар былааннарын ыраҕынан толорботулар. Маныаха сүрүн бириччиниэлэриэн, тэрээһин мөлтөҕө, социалистическай куоталаһыыны булт учаастыгар миэстэтигэр сылдьан тэрийии, көҕүлээһин суоҕа, булчуттары бултаах сирдэргэ хайысха бэриллибэтэҕэ буолаллар. Сайын булт корреспонденнарын үлэлэтиигэ охотоорганизатор Николаев Е. И. адъас мөлтөхтүк сыһыаннаста. Ахсынньы ыйы түүлээх булдугар уларыйа ыйынан биллэриллэн баран көҕүлээһин, тэрийэр үлэ ыытыллыбатах.

Эбэһээтэлистибэни ылыннын да—толор. Көрдөбүл итинник. Эбэһээтэлистибэни аҕыйах хонукка килбэҥнээн хаалларга ылыпар буолбаккка, толорор иһин социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэнитиэххэ наада.

ҮРДҮК КӨРДӨРҮҮНҮ СИТИҺИЭХПИТ

Сталин аатынан колхозка таба иитиитигэр үлэлээбитим 18 сыл буолла. Кэнники икки сылга мин уонна бригээдэм чилиэннэрэ таба иитиитин бастыҥнарын үрдүк көрдөрүүлэриттэн хаалсыбат түмүктэри ситистибит. Хас сүүстүү ийэ табаттан 1958 сыл 89 тугуту, 1959 сыл 90 тугуту ыллыбыт. Улахан табаны 1958 сыл 97 бырыһыан, 1959 сыл 99 бырыһыан тыыннаахтыы иитибит.

Итиэ ситиһиилэр элбэх күүһү-күдэҥ, сыраны биэрэри эрэйбиттэрэ, үлэни сатаан тэрийэргэ үөрэппиттэрэ. Биллэн турар, бригээдэм үлэтин салайарбар өр сыллаах үлэм опыта көмөлөһөр диэн этиэхпин сөп. Туох ханнык иннинэ табаһыттары—бригээдэм чилиэннэрин кытта бииргэ өйүнэн-санаанан үлэлиирбит, үлэни сүбэлэһэн тэрийэрбит үрдүк көрдөрүүлэри ситиһиибит мэктиэтэ буолар. Итиэ кэнники икки сылларга ситиспит түмүктэрбит аҥардас мин үчүгэйбиэн ситистибит диэн киһиргиэхпин сатаммат. Бригээдэм чилиэннэрэ барыбыт ситиһиибитинэн көрөбүн.

Үрдүк көрдөрүүнү ситиһиилии сорохтор айылҕаттан тутулуктаах курдук саныыллар, итиинник быһаара да сатыыллар. Айылҕа ханныгыттан тутулуктаахпыт диэн өйдөбүл олоҕо суох, сыыһа. Кылаабынаһа, бэйэ кыһамньыта, үрдүк көрдөрүүнү ситиһиигэ дьулуһуу, күүһү харыстаабакка үлэлээһин буоларын өйдүөххэ наада. Итинник өрө көтөҕүллүү түс бэйэ киэҥник биллэригэр буолбатах, элбэх эти оҥорон таһаарыыга, колхоз натурынан, харчынан дохуотун үрдэтиигэ соругу туруорууттан төрүттэнэн тахсар.

ССКП Киин Комитетын ахсынньытааҕы Пленумун үлэтин уонна уураах ааҕын кытта билсистим. Пленум уураах ааҕын олохха киллэрэргэ үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэни ылынан үлэлиргэ быһаарынным. Биһиги стадабыт табаһыттара 1960 с. хас сүүс ийэ табаттан 90 тугуту ылары, улахан табаны 98 бырыһыан тыыннаах иитэри ситиһиэхпит. Итинник эбэһээтэлистибэни ылынан туран ороҕуон табаһыттарын социалистическай куоталаһыыга киирсиэҕиҥ диэн баҕа санаабын биллэрэбин.

ССКП КК ахсынньытааҕы Пленумун уураах ааҕын биһириирбин дьыаланан бигэргэтиэх туһугунан, ол аата семилеткаа иккис сылыгар күүһүн харыстаабакка үлэлиэҕим.

М. Николаев,
Сталин аатынан колхоз таба иитиитигэр стадатын бригэдьиирэ.

„Коммунизм" колхоз колхозтаахтарын социалистическай эбэһээтэлистибэлэрэ

Биһиги «Коммунизм» колхоз колхозтаахтара ССКП КК ахсынньытааҕы Пленумун үлэтин, уураах ааҕын кытта билсистибит уонна ис сүрэхпититтэн биһиримбит. Биһиги дойдубутугар билигин тыа хаһаайыстыбатын бары салааларын салгыы модернньук өрө көтөҕөргө сөптөөх усулуобуйа барыта тэрилиннэ,—диэн Пленум уураах ааҕар этиллиитинэн уонна тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин семилеткаа сорудаҕын аһары толорорго ыҥырыытынан өрө күүрдүллэн, 1960 сылга манныык эбэһээтэлистибэни ылынабыт:

Таба иитиитигэр

1. 1960 сыл тохсунньу 1 күнүгэр баар таба ахсаанын 1961 сыл тохсунньу 1 күнүгэр 9640 табанан эбэтэр 7 бырыһыан үрдэтэргэ.

2. Хас сүүстүү төрүүр табаттан 83-түү тугуту ылларга.

3. 1960 сыл тохсунньу 1 күнүгэр баар улахан табаны 96 бырыһыан тыыннаахтыы иитэн таһаарары ситиһэргэ.

4. Биир таба орто ыйааһынын 85,5 кг тириэрдэргэ. Итиэ иһиттэн группаларынан: тыһы—93 кг., сачарыы, абалахаан—85 кг., атыыр—121 кг., буур—120 кг. уонна тугут. 1960 сыллаах төрүөх—50 кг.

5. Хас сүүстүү табаттан тыыннаах ыйааһынынан 33 центнер эти ылларга. 2203 табаны туттан 177,2 центнер эти ылларга, ол иһиттэн 500 центнер эти государствоҕа атыылыырга.

6. Табаттан ылыллар бородууксуйаны үрдэтэр иһин; таба ортону үрдүнэн уойуулаах буоларын ситиһэргэ.

7. Фермаҕа таба үөрүгэр саас, сайын куйуктаны уонна кумаары утары охсуһар эмтээһини ыытарга, табаны саас туубунан аһатыыны тэрийэргэ.

Ынах сүөһү иитиитигэр

1. 1960 сыл тохсунньу 1 күнүгэр баар ынах сүөһү ахсаанын 1960 сыл тохсунньу 1 күнүгэр 32 төбөҕө тиэрдэргэ, эбэтэр 3 бырыһыан үрдэтэргэ.

2. 1960 сылга төрүөх тахсыытын 88 бырыһыан ылары ситиһэргэ.

3. Хас биирдии фуражнай ынахтан 800 кг. үүтү ыан ылларга, үүт валовой ылыытын 144 центнергэ тиэрдэргэ.

Саһыл, кырса иитиитигэр

Хас биирдии ийэ кырсаттан 5,5 оҕону, хас биирдии ийэ саһылтан 3,5 оҕону ылларга. Тирии орто сыанатын үрдэтэргэ.

Түүлээх булдугар

1960 сылга түүлээх булдун былааныын 105 бырыһыан, ити иһиттэн I кыбартаалга—105 бырыһыан, IV кыбартаалга—105 бырыһыан толорорго.

Натура дохуотугар

1. Кыыл, тайах бултааһыныттан 300 центнер эти ылларга.
2. Балыгы 200 центнер бултуурга.
3. Сир аһын хомуйууга производственнай былааҥҥа көрүллүбүтү 105 бырыһыан толорорго.
4. Кыыл, тайах булдугар бастайааннай бригээдэни тэрийэргэ.

Тутуу үлэтигэр

1. 1960 сыл тутуу маһын 7200 бэрэбиэнэни соҕотуопкалыырга.
2. Колхозтаахтар олорор дьиэлэрин 10 дьиэни уонна биир уопсай дьиэни тутарга.
3. Колхозка 20 тонналаах биир булуһу тутан бүтэрэргэ.
4. 32 сүөһү киирэр ынах хотонун уонна колхоз автомашинатыгар биир гараһы тутарга.
5. Ааспыт сылларга ситэ бүтэриллибэтэх колхозтаахтар олорор дьиэлэрин ситэри, үчүгэй хаачыстыбалаахтык тутан бүтэрэргэ. Саҥа тутуу хаачыстыбатын туһсараргa.
6. Тутуу үлэтигэр баар техниканы толору туһанарга. 1960 сылга тутуу үлэлэрин бүтэрэн алтынньы 1 күнүгэр комиссияҕа туттараргa.

Итинник эбэһээтэлистибэлэри ылынан туран, Сталин аатынан колхоһу социалистическай куоталаһыыга ыҥырабыт.

Эбэһээтэлистибэ «Коммунизм» колхоз колхозтаахтарын уопсай мунньаҕынан дьүүллэһиллэн ылылынна.

оОо

СЕЛЬСКЭЙ КУЛУУПКА

Соторутааҕыта Дьэлиндэ сельскэй кулуубугар «Дьахтар производствоҕа оруола» диэн темаҕа тематическай биэчэр буолан ааста. Киэһэ 7 чааска кулуун иһэ элбэх киһиинэн туолар. Кулуупка «Тигээйи» сатирическай хаһыат, санитарнай бюллетень, плакаттар ыйаммыттар. Бу биэчэргэ ордук элбэхтик дьиэ хаһаайкалара кэлбиттэр.

Биэчэри дьахтар комитетын председателэ таб. Матвеева Е.Н. аһар уонна «Дьахтар производствоҕа оруола» диэн темаҕа дакылааты оҥорорго тылы сельскэй кулуун сэбиэдиссэйигэр таб. Иванова С.Х. биэрэр.

Дакылаатчык дьахталлар производствоҕа оруолларын киэҥник сырдатта. Ордук улахан болҕомтону Социалистическай Үлэ Героя Валентина Гаганова бачыымыгар туһаайда. Дойду бүтүннүүтүгэр таб. Гаганова бачыымын батыһааччылар саҥа бэртээхэй ситиһиилэрин кэпсээтэ. Дакылаатын бүтүүтүгэр 1959 сылга социалистическай эбэһээтэлистибэни толоруу уонна 1960 сылга производственнай былааннар тустарынан биливиннэрдэ. Сталин аатынан колхозка производствоҕа оруоллара, кыттыылара намыһаҕын ордук чорботон бэлиэтээтэ уонна колхоз производствотыгар актыыбынайдык кыттарга ыҥырда.

Дакылаат кэнниттэн ыраас, чэгиэн-чэбдик олох иһин ыытыллыбыт конкурс түмүгүн иһитиннэрии буолла. Конкурска бастаабыт дьиэ хаһаайкаларыгар бириэмийэлэр тутарылыннылар.

Бастакы бириэмийэни Мария Максимова, иккис бириэмийэни Анастасия Павлова, үһүс бириэмийэни Мария Чемчоева ылылар. Бириэмийэлэри таб. Бястинова М. И. тутартаата.

Бу биэчэр программатын иккис отделениетынан сельскэй кулуун актыыптарын күүһүнэн улахан концерт бэрилиннэ. Концерт бастакы чаһыгар драматург Степан Ефремов «Лэкиэс» диэн пьесатыттан быһа тардан көрдөрүлүннэ. Бу пьесаҕа эмээхсин оруолун Егорова М. Д. үчүгэйдик толордо. Концертка Клава Шамаева, Катя Михайлова уонна Настя Иванова толоруулара хайҕаннылар. Концерт кэнниттэн үҥкүү уонна маассабай оонньуулар буоллулар.

Биһиги Дьэлиндэ олохтоохторо итинник тематическай биэчэрдэри сельскэй кулуун инникитин да ыытар буоларыгар баҕарабыт.

В. Дмитриев

ССКП райкомугар уонна райсовет исполкомугар

Түүлээх булдун хаалыыттан таһаарыахха

ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома тохсунньу 13 күнүгэр холбоһуктаах мунньахха «1959 сыл IV кыбартаалга түүлээҕи бултааһын түмүктэрин уонна 1960 сыл I кыбартаалыгар соруктар туһугунан» боппуруоһу көрөн дьүүллэстилэр.

Клеткаҕа иитиллэр кыыллар тириилэрин государствоҕа туттарыы былаана 114,6 бырыһыан толоруллубутунан, түүлээҕи соботуонкалааһын IV кыбартаалга былаана ороһуон үрдүнэн 102,5 бырыһыан туолла. «Ээйик» колхоз IV кыбартаалга былаанын 254,7 бырыһыан толордо; клеткаҕа иитиллэр кыыллар тириилэрин туттарыыга былааннарын «Коммунизм» колхоз 133 бырыһыан, Сталин аатынан колхоз 118,4 бырыһыан толордулар.

Ол эрээри, IV кыбартаалга түүлээх булдун былаана туолбата. Сталин аатынан колхоз баара эрэ 46,7 бырыһыан, «Коммунизм» колхоз 62,8 бырыһыан толордулар, ити түмүгэр ороһуон үрдүнэн 75,4 бырыһыан туолла.

Бүлт сезона саҕаланыытыгар булчуттар булка хойутаан тахсаннар үгүс бүлт күннэрэ хаалыыларынан уонна булчуттары бултаах сирдэринэн тарҕатан туруоруллубатаҕынан Сталин аатынан, «Коммунизм» колхозтар былааннарын толорботулар. Бу колхозтар уонна райпо түүлээҕи бултааһыны мөлтөхтүк тэрийдилэр.

ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома түүлээҕи соботуопкалааһын итинник түмүктэммитин бэлиэтээн тураннар, түүлээх булдун былаанын толорору ситиһэргэ, түүлээх булдун хаалыыттан таһаарарга, тэрээһин үлэни туһсарарга туһаайыллыбыт ууруураҕы ыллылар.

Нэһилиэк Советтарын, колхозтар бырабылыанньаларын председателлэрэ, райпо бырабылыанньатын председателин солбуйааччы таб. Гуляев булчуттары бултаах сирдэринэн тарҕатан туруоралларыгар, баар кыахтары толору туһанар эбии дьаһаллары ылалларыгар, бүлт учаастыгар быһаччы сылдьан миэстэтигэр көмөнү оголоруоругар көрдөбүл туруорулунна.

Маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэр секретардара ССКП КК ахсынньытааҕы Пленумун ууруураҕын киэҥник тиэрдэн, өйдөтөн хас биирдии булчут социалистическай эбэһээтэлистибэни ылыналларын тэрийэргэ, абэһээтэлистибэ туолуутун бэрэбиэркэлээн дьүүллэһэн иһэргэ эбээһинэстэннилэр.

ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома түүлээх бүлтааһынын IV кыбартаалга былаанын 254,7 бырыһыан толорбутунан, «Ээйик колхоһу (колхоз председателэ Иванов В. А., Совет председателэ Сабардахов И. И., партийнай тэрилтэ секретара Семенов В. И.) социалистическай куоталаһыы кыайыылааҕынан аахтылар. Бу колхозка ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун көһө сылдьар Кыһыл знамятын оннунан хаалларылынна.

—☆—

Секцияны үлэлэтиэххэ

Ороһуоннаах культура дьиэтигэр тохсунньу 7 күнүгэр көҥүл туттууга табаарыстыы көрсүһүүлэр буоллулар. Көрсүһүүгэ уон спортсмент кыттыбыттан, орто оскуола үөрэнээччилэрэ Сергей Попов, Егор Иванов уонна «Коммунизм» колхозтан Владимир Семенов, Василий Павлов эрийсиилээхтик туһуннулар.

Секция үчүгэйдик үлэлээбитэ буоллар бу көрсүһүүлэр өссө үчүгэй түмүктэрдээх буолуохтар эбит. Спортивнай секция үлэтин таб. Архипов И. А. кыһанан тэрийбэтэҕиттэн уонна тренер суоҕунан секция үлэлээбэтэ. Мантан саас көҥүл туттууга эбэтэр хапсаҕайга секция үлэлиирэ наада.

И. Артамонов.

—°о°—

Н. С. Хрущев ССКП КК ахсынньытааҕы Пленумугар этиитэ брошюранан таҕыста

Табаарыс Н. С. Хрущев ССКП КК Пленумугар 1959 сыл ахсынньы 25 күнүгэр «Тыа хаһаайыстыбатын салҕыы өрө көтөҕүүгэ баар кыахтары толору туһаныаҕыҥ» диэн этиитэ брошюранан бэчээттэнэн таҕыста.

Брошюраны политическай литература государственнай издательствота маассабай тираһынан таһаарда.

(ССТА).

Кэрэхсэбиллээх сыыппаралар

1960 сылга бурдук валовой хомуура быһа холуйдаахха 9,3 млрд буут буолуоҕа. Эти-сүөһү чыыстай ыйааһына 10,6 млн. тоннанан элбиэҕэ.

Семилетка иккис сылыгар нэһилиэнньэ государственнай бюджетка уонна предприятиелар үптэрин суотугар ылар чэпчэтиилэригэр төлөбүр 244 млрд. солкуобайга тэҥнэһиэҕэ.

Ыйытыыларга эппиэттиибит

Капиталистическай аан дойду хаһаайыннара

ААН ДОЙДУТААҔЫ МОНОПОЛИЯЛАР

Монополияларга бэйэлэрин дойдуларыгар ис рынок кээмэйэ улам-улам кыараҕас буолан иһэр. Бөдөҥ монополиялар атын дойдуларга табааҕы тиэйиилэрэ, кыраныысса таһынааҕы сибээстэрэ кэҥиир.

Монополиялар итинник холбоһуктара оҥорон таһаарар бородууксуйаларыгар соруйан үрдүк сыананы олохтуу сатыыллар; холбоһукка кыттар монополиялар оҥорор бородууксуйаларыгар уонна кинини аан дойду рыногар эргитэллэригэр өлүү анаһаллар, ону тэҥэ эрдэттэн ыла бэйэлэрин икки ардыларыгар сырьеларын рыногын түҥэттэллэр.

АХШ монополиялара аан дойдутааҕы бөдөҥ монополистическай холбоһуктарга баһылыктыыр балаһыанньаны туталлар. Ити курдук АХШ тас өттүгэр капиталистическай аан дойду неби хостоохпун 90 бырыһыанын хонтуруоллуур аан дойдутааҕы нефтяной картелга биэс американскай нефтяной компаниялар уонна монополияҕа икки английскай капиталлаах компаниялар киирэллэр. Миллиардер Меллон бөлөҕүн «Алюминум корпорейшн оф Америка» («Америка алюминиевай корпорацията») диэн американскай монополия капиталистическай аан дойдуга оҥоһуллан таһаарыллар алюминийи бүтүннүүтүн кэриҥин хонтуруоллуур. Кини Швейцариятаабы — Арҕаанҥы Германиятааҕы алюминиевай треһи кытта картельнай сөбүлэһиилээх. Американскай «Дженерал электрик» компания дьиҥинэн аан дойдутааҕы трест буолар. Кини бэрт элбэх электротехническай трестэри Японияҕа, Арҕаанҥы Германияҕа, Францияҕа, Англияҕа, Италияҕа, Испаниияҕа, Швецияҕа, Турцияҕа уо. д. а. элбэх дойдуларга хонтуруоллуур. Бөдөҥ американскай автомобильнай, нефтяной, химическэй уо. д. а. монополиялар АХШ тас өттүгэр баар филиалларынан уонна элбэх ахсаанныах предприятиеларынан, дьиҥинэн аан дойдутааҕы трестэр буолаллар.

Аан дойдутааҕы монополиялар сайдыыларынан сибээстээн капитализм лааҕырын утарсыылара сытыырхайар. Аан дойдутааҕы монополистическай союзтарга тус-туспа национальнай монополиялар икки ардыларыгар эрчиллэр рыноктарыгар элбэх өлүү-ылар иһин, монополистар бу аан дойдутааҕы холбоһуктарыгар баһылыктыыр иһин охсуһуулара өссө улаатар. Монополиялар тус барыстанар сыалларыгар капиталистическай государстволар аппараттарын киэҥник туһаналлар. Итинэн сибээстээн капиталистическай дойдулар икки ардыларыгар утарсыылара өссө күүһүрэр, баһыаннай хабырыысылар, суосааһыннара сытыырхайаллар. Аан дойдутааҕы монополистическай холбоһуктар баһылыктыыр колониялларыгар, кинилэр экономическай өттүнэн хаалыыларын үөскэтитэр э, бэйэлэригэр туһалаах общественнай, политическай бэрээдэги бөҕөтүк тутарга дьулуһаллар. Кинилэр ити дойдуларга саамай реакционнай антинароднай режими олохтуурга, демократическай уонна национальнай босхолонуулаах хамсааһыны туйаарга охсуһаллар.

ДЕМОКРАТИЯ УОННА ЭЙЭ ӨСТӨӨХТӨРӨ

Монополиялар капиталистическай дойдулар экономическай эрэ буолбакка, политическай уонна культурнай олохторун хонтуруоллуллар. Кинилэр оскуолалары, университеттары үбүлүүллэр, ол кинилэргэ ыччаты иитиилэригэр туһалаахтык сабыдыаллыыр. Монополиялар туһаларыгар капиталистическай тутулу араҥаччылыыр буржуазнай пропагандистар, журналистар, ученайдар бүтүн армиялара баар. Хаһыаттар уонна сурунаалдар, радио уонна телевидение, кино уонна издательство—монополияларга сулуспалыыллар.

Монополистар буржуазнай партияларга, парламеннарга, правительстволарга, былаас олохтоох органнарыгар бэйэлэрэ туруорбут дьоннордоохтор. Монополиялар кинилэр көмөлөрүнэн бэйэлэрин интэриэстэригэр буржуазнай государстволар ис уонна тас политикаларын ыыталлар. Саамай бөдөҥ капиталистическай дойдуга— АХШ-ка конгресс, правительство, государственнай аппарат бүтүннүүтэ, дьиҥинэн, монополистическай капитал илиитигэр тутуллар.

Биллиилээх американскай банкир, миллионер Фредерик Т. Мартин бу курдук эппитэ: «Общественнай туһаныыга биһиги суудайбаппыт. Биһиги баайдарбыт. Американы биһиги бас билэбит... Биһиги туох баар модун кыахтарбытын—сабыдыалбытын, харчыбытын-үппүтүн, политическай сибээспитин, бэйэлэрин атыыламмыт сенатордарбытын уонна конгрессменнарбытын, ханнык баҕарар сокуону уларытыыга бэйэбит демагогтарбытын, биһиги государствобыт тыытыллыбатын туһугар хайа баҕарар политическай платформалары, президеннэ ханнык баҕарар кандидатураны туруорар кыахтаахпыт».

Монополиялар олоххо тугу баҕаралларынан оҥоруулара АХШ-ка эрэ буолбатах, атын да капиталистическай государстволарга барыларыгар баар. Арҕаанҥы Германия экономиката Крупп, Ханиэл, Клеснер, Маннесман о. д. а. концерннар былаастарыгар тутуллар. Кинилэр Арҕаанҥы Германия правительствотын уонна бундестаҕын (парламенын) ис уонна тас политикаларын бүтүннүүтүн сабыдыаллыыллар.

Сэрии сэбин оҥоһуута монополиялар дьиҥнээх хорук тымырдара буолар. Бу ордук АХШ холобуругар көстөр. Сэрии сэбин оҥорууттан монополиялар бэрт кылгас болдьох иһигэр бэйэлэрин баайдарын хас эмэ миллиардынан хаҥаталлар.

«Дженерал дайнемикс» компания 1948 сылга 3,5 тыһыынча рабочайдаах икки эрэ заводтааҕа. Кини сыллааҕы дохуота 14 мөлүйүөн доллارга тэҥнэһэрэ. Уон сыл буолан баран 1958 сылга бу компания сүүстэн тахса тыһыынча рабочайдаах сүүһүнэн заводтаммыта, оҥорон таһаарар бородууксуйата 1,4 миллиард доллارга тиийбитэ.

Американскай правительство байыаннай сакаастарыттан элбэх атын да монополиялар элбэх барсы киллэрэллэр. Морганнар, Дюпоннар, Рокфеллердар уонна Меллоннар кэргэттэрин компанията хонтуруоллуур атомнай уонна водороднай сэрии сэбин оҥоһуутун илиитигэр ылла. Монополистар бу саамай алдьатыылаах сэрии сэбин оҥоруттан олус улахан барсы киллэринэллэр Дьэ, ол иһин кинилэр сэрии сэбин оҥоруунан үлүһүйэллэр. Сэрии сэбин оҥороччулар бэйэлэрин дьоннорунан правительствоҕа уонна АХШ конгреһыгар байыаннай бюджеты улаатыннарарга туруналлар, ханнык баҕарар сэрии сэбин оҥоруу сакааһын сарбыйыыны утарсаллар.

Аан дойдутааҕы тыҥааһын мөлтөөһүнүн туһунан хас биирдии иһитиннэриини сир үрдүн эйэни таптыыр дьоннор бары үөрүүнэн көрсөллөр. Советскай правительство баһылыга Н. С. Хрущев АХШ-ка бара сылдьыытын уонна кини ХНТ мунньаҕар сэбиэниини бүтүннүүтүн уонна букатыннаахтык суох оҥоруу туһунан этиитин киһи аймах иннинэ кэскилин көмүскээччилэр барылара өйүүллэр.

«Уота суох сэриини» суох оҥоруу кэскилэрэ уонна сэрии сэбин оҥоруулуу тохтотуу арай монополистары үөрдүбэт. Кинилэр хайа сатанарынан аан дойдутааҕы тыҥааһын мөлтүүрүн, бары дойдулары кытта эйэлээхтик доҕордуу сыһыаннаһыы олохтонуутун, кураанахтааһыннаах сэриини букатыннаахтык суох оҥоруулуу мэһэйдэһэ сатыыллар.

Бөҕө эйэҕэ дьулуһааччы мөлүйүөнүнэн бороспуой дьоннор бэйэлэрин барыстарын эрэ саныыр ахсаанныах монополистар бөлөхтөрүн интэриэстэрин утары бараллар.

В. РОДИОНОВ.

Редактор И. И. БУДИЩЕВ.

Редакция уонна типография аадырыһа: Саха АССР, Оленек сэлиэнньэтэ. Октябрьская уулусса 15 №-рэ.

Заказ № 6 Оленекская районная типография Тираж 400